

CAMARGUE, FRANKRIKE

Vilda vidder

Vita hästar, svarta tjurar och den rosa flamingon är Camargues främsta symboler. Dessa vidder i södra Frankrike är till stora delar obefolkade och för många ett okänt område, som man bäst upplever till häst!

text & foto JÖRGEN ULVSGÄRD

Mitt i Camargues nationalpark vid Vaccarès strand ligger den medeltida lantegendomen Domaine du Méjanes.

Camargues vilda tjurar övervakas av *les gardians*, beridna herdar som utgör Frankrikes svar på vilda västerns cowboys.

CAMARGUE FRANKRIKE

Le Flamant Rose är en fantastisk restaurang några kilometer från Domaine de Méjanes i byn Albaron. Prova gärna deras suveräna fisksoppa.

EEN SVAL MISTRAL har blåst de senaste dagarna och rört om vattnet till vitt skum i strandlinjen när vi tidigt på morgonen kommer till gården Les Cabanes de Cacharel några kilometer utanför Saintes-Maries-de-la-Mer.

Mitt äventyr i Camargue börjar med andra ord på en så kallad *mas* i klassisk Camarguestil, vilket är en gammal bondgård med uppfödning av de vita hästarna och de svarta tjurarna. Här lever familjen Olivier Terroux på gården Les Cabanes de Cacharel där de bor sedan 30 år tillbaka. Idag ska de ta oss ut på en dags ridning bland tjurar, hästar och senare på eftermiddagen låta oss rida ner till havet.

VI STARTAR i skritt och lätt trav på morgonen och beger oss ut på *maderna*, Camargues vattensjuka våtmarker, tillsammans med Charléne, en av hästkötarna på gården, och min dotter Alice som jag delat många ridäventyr med under årens lopp.

Efter en timmes ritt närmar vi oss med ökad puls de stora hjordarna av svarta stridstjurar, som skiljer sig från sina släktingar i Spanien på två sätt: deras horn är böjda uppåt som lyror istället för nedåt och de är mindre till storleken.

De flesta används i köttproduktion, men cirka fem procent av dem, vilka är de mest vildsinta, gallras ut till tjurfäktningar, som kallas tjurspel i Camargue, Nimes och Arles.

Tjurfäktning här nere är långt ifrån den spanska motsvarigheten och är en helt oblodig tillställning som är helt på tjurens villkor. Det går ut på att ett antal ryttare ska fånga en rosett placerad på tjurens huvud, utan att bli träffade av tjurens horn. Matadorerna, eller *rasoteurerna* som de kallas här, är de enda som löper risken att skadas.

CHARLÉNE LYFTER BORT grinden in till tjurarnas område.

– Ni måste följa tätt efter mig, säger hon med sträng röst. Jag vet hur nära vi kan komma. De beridna *les gardians* som driver tjurhjordarna mellan olika betesmarker gör det från hästryggen beväpnade med en fyra meter lång lans, i spetsen skodd med en treudd i brons. Detta antika stickvapen är det enda som håller stingsliga tjurar på plats. Nu har vi inga sådana lansar, så vi måste vara extra försiktiga.

Plötsligt lyfter hon handen och vi stannar upp cirka 20 meter framför ledartjuren, en svart best

Skribentens dotter Alice gör en paus efter förmiddagens ridtur bland de svarta tjurarna.

”Hade vi tagit några steg till för att komma närmare hade ledartjuren gått till anfall.”

som stirrar oss rakt i ögonen. Vi står tysta i några minuter tills hon med en gest visar att det är dags att vika av, bort från dem.

– Hade vi tagit några steg till för att komma närmare hade ledartjuren gått till anfall, säger Charléne när vi rider vidare.

Tillbaka till gården efter tre timmar på hästryggen blir det lunch hos ägaren med familj innan det är dags för nästa etapp med en ritt ner till havet och stränderna runt Lejonbukten, där vi äntligen får sträcka ut i galopp. Efter en heldag på hästryggen är vi ganska möra i kroppen när det är dags att bege sig in till staden Saintes-Maries-de-la-Mer som ligger bara sju kilometer bort.

CAMARGUES URÅLDRIGA VÅTMARKER omfamnas och skyddas av Rhôneflodens båda armar som ►

”De som lever här idag är en liten befolkningsskara, som mot alla odds lyckats bevara detta sydvästligaste hörn av Provence från att exploateras av massturism.”

Saintes-Maries-de-la-Mer i Camargue är romernas heliga stad. Varje år hyllar de sitt nationalhelgon Svarta Sara vars relik bevaras i stadens kyrka från 1100-talet (t.v.). Trängseln vid stranden liknar mer en rockkonsert än en religiös manifestation när romernas skyddshelgon bärs ut i havet (t.h.).

rinner ut i Lejonbukten. Området sträcker sig inom en triangel med staden Arles i spetsen och Montpellier i vänstra hörnet och Port-Saint-Louis-du-Rhône i det högra. Här döljer sig ett märkligt landskap av prärier, laguner, mossor, saltbassänger och kärr, men framför allt en befolkning av beridna ryttare som på sina vita camarguehästar håller hårt på sina traditioner.

De är tjuruppfödare av den legendariska svarta stridstjuren som också den bär regionens namn. De som lever här idag är en liten befolkningsskara, som mot alla odds lyckats bevara detta sydvästligaste hörn av Provence från att exploateras av massturism. Dock måste sägas att fransmännen själva kramat musten ur sommarstaden Saintes-Maries-de-la-Mer.

VARENDA PARKERINGSPLATS och gatstump i staden är ockuperad av romernas husbilar, husvagnar och även en del gamla träbäcklädda vagnar som tidigare symboliserade detta nomadfolks rullande bostäder. En gång om året i slutet av maj firar romerna sitt skyddshelgon Svarta Sara eller som hon också kallas Sara-la-Kali (den

svarta madonnan) med en tre dagars festival i Saintes-Maries-de-la-Mer. Stranden i staden fylls stadigt med folk under eftermiddagen.

När processionen med skyddshelgonet, som ligger begravd i stadens kyrka från 800-talet, lämnar processionen, som leds av beridna ryttare med sina klassiska lansar, kyrkan på sin väg genom staden ner till havet. Folkmassan nere vid stranden har nu tätat och trängseln liknar mer en rockkonsert än en religiös manifestation när helgonstatyn bärs ut i vattnet.

NÄSTA DAG BEGER vi oss till västra sidan av Camargue nära staden Aigues-Mortes och saltbassängerna Salin-de-Giraud vid Place Pechiney där man framställt salt sedan 1200-talet. Staden kan liknas vid gotländska Visby i många avseenden. Den omges av en ringmur, vilken i motsats till Visbys är helt intakt trots sin höga ålder.

Tornet Tour Carbonnière brukar benämnas nyckeln till Frankrike och har historiskt fungerat som inkörsport till Sydfrankrike. Våtmarkerna i Camargue var mycket svårforcerade för dåtidens inkräktare. Få farbara vägar genomkorsade ►

Nära staden Aigues-Mortes ligger saltbassängerna Salin-de-Giraud. Det finaste saltet Fleur de Sel skördas för hand från mitten av juli till slutet av augusti.

”I Camargue har man skördat salt sedan romartiden, men det var först för 30 år sedan man upptäckte gourmetsaltets kommersiella värde.”

området. Runt tornet breder vidsträckta mader och risfält ut sig. Vinden är ljum och hedens olika blommor mellan saltlagunerna doftar försommar.

I Camargue har man skördat salt sedan romartiden, men det var först för 30 år sedan man upptäckte gourmetsaltets kommersiella värde. Sedan dess har saltet varit Camargues viktigaste inkomstkälla, där man i de grunda lagunerna låtit vattnet avdunsta för att sedan skörda saltkristallerna. Det mesta görs på industriell väg och skapar jättepyramider av salt som syns på långt håll, men det saltmästarna, *sauniers*, lägger extra stor vikt vid är det salt som flyter upp till ytan och som skördas för hand från mitten av juli till slutet av augusti. Detta salt har en annan konsistens och en rikare smak och gavs namnet Fleur de Sel.

Jag har fått tillstånd att åka ut med bil för att besöka saltbassängerna, andra väljer att cykla och

Den rosa flamingon har blivit en symbol för Camargue.

en del bara att vandra. Det är ett naturens skådespel som möter mig när jag tar mig fram på de smala grusvägarna mellan lagunens vattenspeglingar. Vattnet skiftar hela tiden färg från djupaste rött, grönt till turkosblått. Plötsligt dyker flockar av flamingor upp som trippar omkring tillsammans med ägretthägrar i de grunda vattnen.

CAMARGUE ÄR ETT av Europas bästa fågelområden. I våtmarkerna mellan Rhônes båda flodarmar häckar närmare 400 olika fågelarter. Till detta kommer alla flyttfåglar, som på genomresa vår och höst stannar till i träskmarkerna. Flamingornas nordligaste utbredning är stranden Étang de Vaccarès i Camargue, och att se när dessa svärmar av flamingor lyfter ur vattnet och sträcker ut sina karmidröda vingar är en syn som i sig gör resan hit värd sina pengar.

Den gätfulla fågeln skildras vackert av Evert Taube i boken *Svarta tjurar* som han skrev under sin vistelse i Camargue på 1950-talet. På äldre dar blir nämligen Evert Taubes längtan tillbaka till sin ungdoms gaucholiv på argentinska Pampas stor, och på ett kafé i Paris träffar han av en händelse en kvinna som berättar för honom att det finns en europeisk motsvarighet till Pampas i södra Frankrike: Camargue. Redan nästkommande år reser han dit och lever bland tjurar och beridna herdar på dess slätter under ett par års tid.

VI FORTSÄTTER ATT utforska Camargue och beger oss till dess hjärtpunkt i nationalparken vid Vaccarès strand och den medeltida lantegendomen Domaine du Méjanes med en otrolig historia. Denna egendom köptes av en av Frankrikes ledande personligheter, entreprenören, skådespelaren och filmproducenten Paul Ricard – som dessutom skapade den klassiska anisdrycken Pernod Ricard. Han köpte gården 1939, och idag drivs den av yngsta dottern Michèle. Initierad ►

En helg i maj varje år samlas romer från hela världen i den lilla staden Saintes-Maries-de-la-Mer som då fylls av tusentals husvagnar. En del av dem är av gammalt traditionellt snitt.

KURIOSA

Den franske entreprenören Paul Ricard är mest känd för att ha tagit fram den berömda franska pastisen som bär hans namn. Han köpte den medeltida gården Domaine Méjanes före kriget och drevs under hela sitt liv av passionen för och bevarandet av Camargues unika identitet. Han varmade för de vita camarguehästarna och tillbringade så ofta han kunde sin fritid här med familjen men också med vänner som konstnärerna Picasso, Salvador Dalí och Europas författarelit. Paul Ricard, som också var skådespelare och filmregissör, inspirerades av det amerikanska vilda västernlivet och lät därför uppföra en liten järnvägslinje på egendomen där turister än idag kan ta en tur i våtlandskapet för att spana in både hästar, tjurar och fåglar.

Den medeltida kyrkan från 1100-talet är hjärtat i staden Saintes-Maries-de-la-Mer.

Paul Ricard är mest känd för sin anisdryck, aperitifen som bär hans namn, men han var också en stor filmproducent, skådespelare och en hängiven beundrare av Camargues unika landskap.

”Här i Camargue känner man en speciell energi, som om alla karaktärer som skapade dess historia ännu är närvarande.”

av Paul Ricard under andra världskriget upptar Camargues risodling 150 hektar av gårdens 600 hektar och en stor del av grödorna är ekologiskt odlade. Sedan 1950-talet har Domaine de Méjanes ett brett utbud av turistattraktioner, inte minst en egen liten järnväg som den hängivne västernälskaren Paul Ricard lät bygga med rallare från prärien i USA och som tar besökaren på en halvtimmes resa genom egendomen. När jag frågar Michèle Ricard hur det var att växa upp med en så speciell person som Paul Ricard svarar hon:

– Han var en mycket upptagen man, men alltid uppmärksam på vår utbildning. Han reciterade dikter, introducerade oss för andra länders kultur och seder, lärde oss att respektera olikheter, att beundra hantverkare, men framför allt att älska naturen. Men det han brydde sig mest om var att lära oss att arbeta! Och jag kommer att vara honom evigt tacksam för att han genom sitt exempel har överfört plikt-känslan till oss barn.

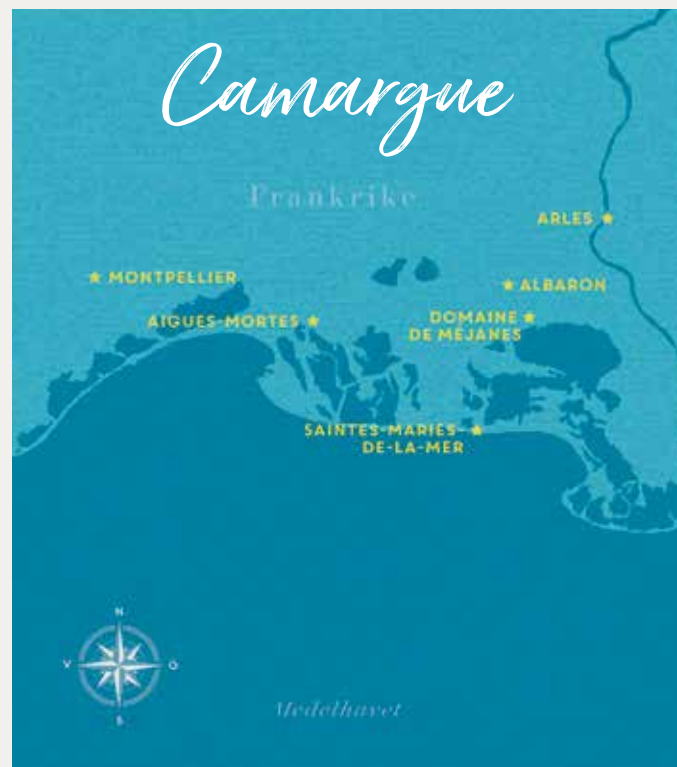
Méjanes är för Michèle blodet som rinner genom hennes ädior.

– Det är min fars hjärta som fortsätter att slå, en hemlig länk som förenar vår familj. Méjanes är för mig den mest värdefulla av alla juveler, säger hon och fortsätter:

– Här i Camargue känner man en speciell energi, som om alla karaktärer som skapade dess historia fortfarande är närvarande. Detta deltalandskap måste bevaras av respekt för dem som en gång byggde vallar för att skydda det. Naturen är extremt bräcklig och under ständig attack från alla håll.

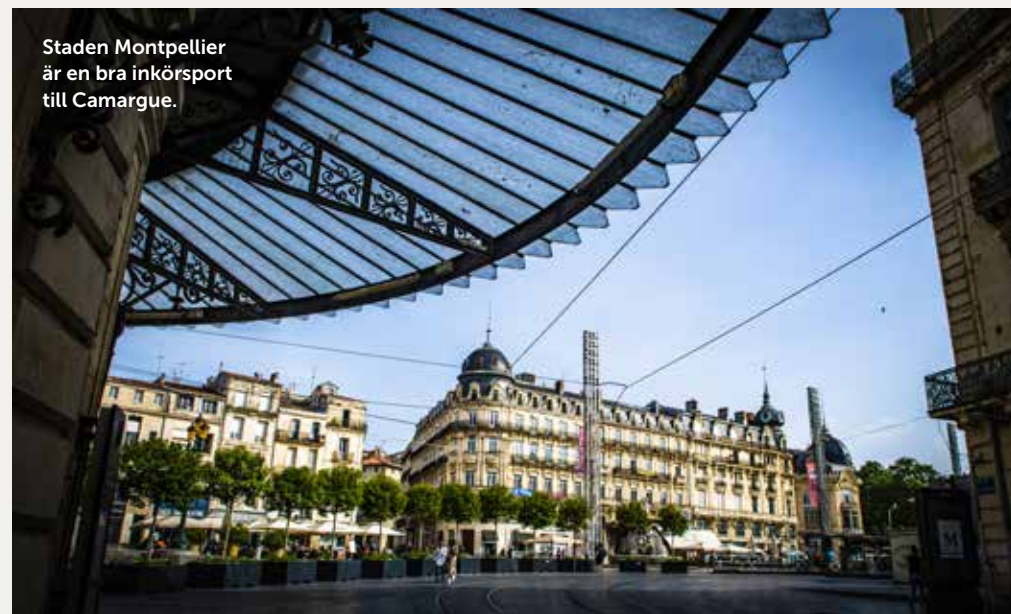
– Myndigheterna vill släppa in havet, ersätta färjan med en bro och så vidare. Vi som bor här vill istället värna om områdets unika karaktär, en vildmark som gärna får besökas av turister, men det får inte bli masssturism, för då kvävs Camargue. Vi måste bevara denna miljö så att framtida generationer kan uppleva dess oförklarliga magi. ♥

LÄS VÅR GUIDE TILL CAMARGUE I
FRANKRIKE PÅ NÄSTA UPPSLAG

RESA DIT & RUNT

Under sommarhalvåret går det direktflyg till Montpellier från Stockholm och Köpenhamn med Transavia samt direktflyg med SAS från 25 juni till 13 augusti och med Norwegian från Köpenhamn mellan maj och oktober. Det går också att flyga till Nice eller Marseille och ta tåget därifrån till Montpellier. Från Sverige kan man även ta tåget från Sverige till Hamburg och sedan vidare ner till Montpellier. Restid cirka 17 timmar från Hamburg. Sök tågtider på bahn.de. För att resa omkring i Camargue rekommenderas hyrbil som det enda rimliga.

Staden Montpellier är en bra inkörsport till Camargue.

BO & ÄTA

◆ **HÔTEL OCEANIA LE MÉTROPOLE.** Montpellier är en bra inkörsport till Camargue och ligger bara en timmes resväg med bil till huvudorten i Camargue, Saintes-Maries-de-la-Mer. Detta hotell är ett legendariskt ställe renoverat till fyra stjärnor och ligger centralt i staden nära järnvägsstationen och huvudtorget Place Comedie. Pris ca 1 500 kr för dubbelrum.

3 RUE DU CLOS RENÉ, MONTPELLIER, oceaniahotels.com

◆ **HOTEL RESTAURANT CASA MARINA.** Fyrstjärnigt trivsamt hotell intill stranden i staden Saintes-Maries-de-la-Mer i Camargue. Pris ca 1 300 kr.

1 AV. GILBERT LEROY, casa-marina.fr

◆ **RESTAURANT A FLEUR DE SEL.** Detta är en av de bästa restaurangerna i Saintes-Maries-de-la-Mer. Prova gärna deras bouillabaisse. Fin miljö och trevlig personal.

43 AVENUE FREDERIC MISTRAL, a-fleur-de-sel.zenchef.com

◆ **LE FLAMANT ROSE.** En fantastiskt bra restaurang några kilometer från Domaine de Méjanès i byn Albaron. Prova gärna deras suveräna fisksoppa.

ROUTE DÉPARTEMENTALE 37, leflamantrose.com

◆ DOMAINE DE MÉJANES.

Denna lantegendom från 900-talet ligger i hjärtat av Camargue och rymmer en rad intressanta möjligheter för besökande gäster. De har olika typer av boende både i huvudbostaden men också i separata gästhus. Här kan man rida, åka "la petit train" runt egendomen och beskåda hästar, tjurar, fåglar och inte minst floran. Här finns också en restaurang, RESTAURANT LA BERGERIE DE MÉJANES.

mejanes-camargue.fr/en

◆ HÔTEL DU PONT BLANC.

Trevligt hotell med stor pool i utkanten av Saintes-Maries-de-la-Mer. Pris ca 1 500 kr i dubbelrum.

CHEMIN DU PONT BLANC, hoteldupontblanc.fr

◆ BRASSERIE DU THÉÂTRE.

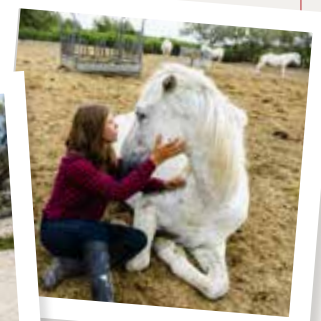
Uteserveringen på Brasserie du Théâtre i Montpellier är perfekt för en sommarkväll. Här serveras god klassisk fransk mat i trevlig miljö.

22 BD VICTOR HUGO, MONTPELLIER, brasserie theatre.fr

◆ **GAUDINA.** En av de bättre restaurangerna i Arles, som serverar mat med hög kvalitet av kocken Niv Argaman. Deras risotto är suverän.

RUE DE L'HÔTEL DE VILLE, ARLES, gaudina-arles.com

Ett av de små torgen i den lilla staden Saintes-Maries-de-la-Mer.

AKTIVITETER & SEVÄRDHETER

◆ **Les Cabanes de Cacharel.** Lantgård sju kilometer utanför Saintes-Maries-de-la-Mer som driver uppfostring av den vita camarguehästen och även svarta tjurar. De arrangerar också ridturer i omgivningarna.

RTE DE CACHAREL, camarguecheval.com

◆ Besök salttillverkningen **Salin Midi** och **Salin de Giraua** utanför Aigues-Mortes. Här har man framställt salt sedan 1200-talet. Anläggningen är öppen för allmänheten. På saltmuseet får du veta allt om hur saltet skördas och om saltarbetarnas liv genom århundradena.

◆ Missa inte heller ett besök i den medeltida staden **Aigues-Mortes** med sin vackra ringmur och mysiga stadskärna.

◆ **Museet Fondation Vincent van Gogh** i Arles. Till den medeltida staden Arles anlände både Vincent van Gogh och Paul Gauguin i slutet av 1800-talet. Här slutförde van Gogh 900 målningar och 12 000 teckningar under tio år. Fondation Vincent van Gogh rymmer många av dessa, men också verk av samtida konstnärer inspirerade av van Gogh, som Francis Bacon, Jasper Johns och David Hockney samt fotografier av Henri Cartier-Bresson.

◆ **Les Arenes.** Bortsett från van Gogh är den väl bevarade romerska arenan, Les Arènes, mitt i Arles en av de stora attraktionerna i den gamla medeltidsstaden. Här stiger man rakt in i antiken. På romarnas tid rymde amfiteatern 25 000 sittplatser, idag bara 8 500 på grund av söndervittrade läktare.

Staden Arles ligger i spetsen av Camargue. Här finns också det berömda van Gogh-museet.